

Vaše č. j. 47002-2025-UVCR

Č. j. KVOP-58156/2025/S

Brno 19. prosince 2025

Připomínky veřejného ochránce práv

k návrhu Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2026–2030

Vypořádáním připomínek jsou pověřeny:

Mgr. Romana Švecová (542 542 256, svecova@ochrance.cz)

Mgr. Romana Jakešová (542 542 339, jakesova@ochrance.cz)

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

Veškeré připomínky, obecné i konkrétní, označuji jako zásadní.

1. V souladu se sociálním a lidskoprávním modelem postižení, na kterém stojí Úmluva o právech osob se zdravotním postižením a na který národní plán v úvodu odkazuje, **navrhuji přednostně užívat pojmy „postižení“ a „člověk/lidé“**. Pojmy „zdravotní postižení“ a „osoba“ navrhuji používat jen v případech, kdy návrh uvádí přesný legislativní termín či název (např. dávky pro osoby se zdravotním postižením, Úmluva o právech osob se zdravotním postižením apod.).
2. Předložený návrh neobsahuje některá opatření, která byla dojednána na separátních jednáních s jednotlivými gestory, případně je neobsahuje v dojednaném znění. Předkladatel byl o těchto opatřeních vždy informován a ve většině případů s nimi rovněž výslovně souhlasil. Z hlediska transparentního postupu považuji za nezbytné, aby byla do **plánu promítnuta všechna dohodnutá opatření, resp. jejich vyjednaná podoba**, a aby tak předkladatel respektoval závěry vyplývající z **proběhlých jednání**. Není totiž vůbec zřejmé, co předkladatele vedlo k tomu, že dohodnutá opatření do návrhu nezařadil.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

Oblast č. 1: Obecné závazky a principy ochrany práv osob se zdravotním postižením

3. K opatření 1.1.1.: **Dbát na to, aby žádné opatření státní správy nevedlo k přímé ani nepřímé diskriminaci osob se zdravotním postižením. Navrhovaná strategická řešení musí vycházet z principů univerzálního designu a zohledňovat specifické potřeby této skupiny obyvatel.**

Termín: průběžně

Gestor: všechny resorty, ÚV ČR

Indikátor: Strategické materiály a další opatření mající dopad na veřejnost zohledňují potřeby osob se zdravotním postižením.

Opatření je nadbytečné. Orgány státní správy musí již nyní respektovat zákaz diskriminace z důvodu zdravotního postižení obsažený v ústavním pořádku, mezinárodních smlouvách a obecně závazných předpisech (zákonech, vyhláškách) bez ohledu na znění národního plánu. Zprávy monitorující dodržování národního plánu navíc dokazují, že jde o opatření obtížně měřitelné (existovalo již v předchozím období a nezabránilo diskriminačním krokům vůči lidem s postižením) a že není v kapacitách RVOZP nebo jejího sekretariátu monitorovat komplexně všechny aktivity orgánů státní správy. S cílem mít v národním plánu jen konkrétní, účinná a měřitelná opatření navrhuje toto opatření vypustit bez náhrady.

Navrhuji vypustit opatření 1.1.1. z důvodu jeho nadbytečnosti a obtížné měřitelnosti.

4. K opatření 1.1.3.: Sbírat a zveřejňovat údaje o počtu a výsledku občanskoprávních a správních žalob s námitkou diskriminace z důvodu zdravotního postižení nebo zdravotního stavu.

Termín: 31. 12. 2027, 31. 12. 2030

Gestor: MSp

Indikátor: Jsou vydány dvě analytické zprávy obsahující údaje o počtu a výsledku občanskoprávních a správních žalob s námitkou diskriminace z důvodu zdravotního postižení nebo zdravotního stavu v letech 2026–2030.

Navrhuji, aby předkladatel respektoval dohodu mezi gestorem a zástupcem veřejného ochránce práv a zástupcem ochránce práv dětí (viz e-mail Mgr. Petra Poláka ze dne 25. listopadu 2025 informující sekretariát RVOZP o výsledcích jednání s MSp) a opatření upravil tak, že gestor představí soubor opatření vedoucích ke zpřesnění sběru údajů o diskriminačních sporech před českými soudy. Toto opatření nahradilo původní po odborné a věcné diskusi mezi oběma institucemi.

Navrhuji, aby opatření 1.1.3. znělo:

„Opatření 1.1.3.: Zpřesnit sběr údajů o počtu a výsledku řízení o občanskoprávních a správních žalobách s námitkou diskriminace.

Gestor: MSp

Indikátor: Je představen soubor opatření vedoucích ke zpřesnění sběru údajů o diskriminačních sporech před českými soudy.

Termín: 31. 12. 2027“

5. K opatření 1.2.4.: Novelizovat zákon o soudních poplatcích tak, aby soudní poplatek za odvolání proti soudnímu rozhodnutí ve věcech ochrany před diskriminací

odpovídal výši poplatku za návrh na zahájení soudního řízení ve věcech ochrany před diskriminací, tedy 1 000 Kč.

Termín: 31. 12. 2026

Je žádoucí, aby bylo plnění všech opatření směřujících k lepší právní ochraně před diskriminací z důvodu zdravotního postižení sjednoceno do jednoho časového bodu, což usnadní práci gestorovi i připomínkovým místům a pak rovněž zákonodárci.

Navrhuji proto posunout termín plnění na 31. 12. 2027.

6. Návrh k doplnění opatření:

Údaje o subjektivně pociťované diskriminaci z důvodu postižení v různých oblastech života v ČR žádný státní orgán pravidelně nesleduje. Kapacitu a potřebné finanční prostředky na tuto aktivitu nemají ani neziskové organizace. Zkušenosti lidí s diskriminací z důvodu postižení zjišťoval ochránce v roce 2015 a výsledky publikoval ve výzkumné zprávě „Diskriminace v ČR: oběť diskriminace a její překážky v přístupu ke spravedlnosti“. Vzhledem ke skutečnosti, že výzkum probíhal mezi obecnou populací, nikoliv pouze populací lidí s postižením, výsledky nelze pro sledování článku 5 Úmluvy využít. Zkušenost s diskriminací z důvodu postižení mezi populací lidí s postižením v minulosti zjišťovala Národní rada pro osoby se zdravotním postižením ČR, a to ve výzkumu z roku 2012. Ten ukázal, že s nějakou formou diskriminace se setkalo 62 % lidí s postižením. Aktuálnější data nejsou bohužel dostupná.

Evropská komise se ptá obecné populace na to, jak rozšířená je diskriminace z důvodu postižení (šetření Eurobarometr). Mezi lidmi s postižením zjišťuje diskriminaci na trhu práce z důvodu postižení ČSÚ. Tyto údaje sbírá pouze mezi lidmi, kteří žijí v domácnostech, nikoliv v institucích (např. domovech pro osoby se zdravotním postižením). Údaje ČSÚ jsou vhodné pro sledování plnění závazků obsažených v článku 27 Úmluvy (práce a zaměstnání).

Výzkumné šetření by mělo proběhnout v polovině období, na které se vztahuje národní plán (tj. v roce 2028). Sběr dat by měl splňovat následující podstatné náležitosti: probíhá jen v populaci lidí s postižením, mezi respondenty jsou zastoupeni také lidé s postižením žijící v institucích, zahrnuje respondenty s různými druhy postižení, různého věku a pohlaví / pohlavní identifikace, socioekonomického postavení, z odlišných regionů, vhodně kombinuje dotazníkové šetření a strukturované rozhovory, zaměřuje se na klíčové oblasti života každého člověka (práce a zaměstnání, zboží a služby, bydlení, zdravotní péče, vzdělávání apod.), zjišťuje zkušenosti se všemi zakázanými formami diskriminace a zkoumá, zda se lidé vůči diskriminaci bránili a s jakým výsledkem.

Navrhuji proto doplnit nové opatření do oblasti č. 1 spočívající ve shromáždění a zveřejnění údajů o osobní zkušenosti lidí se zdravotním postižením s diskriminací v různých oblastech života:

„Opatření 1.x.x.: Dvakrát shromáždit a zveřejnit údaje o osobní zkušenosti lidí se zdravotním postižením s diskriminací v různých oblastech života.

Gestor: ÚV ČR

Indikátor: Výzkumná zpráva popisující zkušenost lidí se zdravotním postižením s diskriminací v různých oblastech života a určení, zda dochází k posunu.

Termín: 31. 12. 2028“

7. Návrh k doplnění cíle a opatření:

Reprodukční práva a právo na tělesnou integritu představují základní lidská práva chráněná čl. 23 odst. 1 písm. c) a článkem 17 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Přesto český právní řád nadále umožňuje, aby v určitých případech opatrovník rozhodoval o provedení sterilizace člověka s omezenou svéprávností, aniž by bylo vyžadováno jeho svobodné a informované rozhodnutí. Zákon v těchto situacích ukládá pouze povinnost zjistit názor dotyčného člověka.

Soudní přezkum má proto klíčovou roli při ochraně těchto práv. Bez systematického vyhodnocení soudní praxe však nelze posoudit, jak soudy tuto roli fakticky naplňují. Obsahová analýza soudních rozhodnutí umožní zhodnotit, zda soudy respektují autonomii vůle dotčených osob, princip tělesné integrity a mimořádnou povahu nevratných zásahů. Vytvoří podklad pro případná další systémová opatření včetně legislativních změn.

Nízký počet těchto případů nepředstavuje překážku pro zpracování analýzy, ale naopak vytváří prostor pro podrobný kvalitativní rozbor jednotlivých rozhodnutí. Ochranu lidských práv nelze podmiňovat četností zásahů. Každý jednotlivý případ má z hlediska mezinárodních lidskoprávních závazků České republiky zásadní význam.

Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením dlouhodobě upozorňuje na potřebu vyhodnocování zásahů do reprodukčních práv lidí s postižením. Tuto otázku vnesl vůči České republice i v rámci aktuálního přezkumu provádění Úmluvy.

Navrhuji proto doplnit do oblasti č. 1 nový cíl a opatření v následujícím znění:

„Cíl 1.x.: Provéřit, zda stávající záruky ochrany reprodukčních práv lidí s postižením odpovídají požadavkům Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Opatření 1.x.1.: Zpracovat a zveřejnit obsahovou analýzu rozsudků soudů ve věcech sterilizace lidí s omezenou svéprávností.

Termín: 31. 12. 2026

Gestor: MSp

Indikátor: Je zveřejněna analýza rozhodovací činnosti soudů ve věcech sterilizace osob se zdravotním postižením v letech 2015–2025.“

8. Návrh k doplnění cíle a opatření:

Lidé s postižením patří v prostředí výkonu trestu odnětí svobody a vazby k mimořádně zranitelným skupinám. Jsou vystaveni zvýšenému riziku porušování svých práv. Systematické vzdělávání zaměstnanců představuje klíčový nástroj prevence pochybení a posilování ochrany práv této skupiny.

Navrhují proto doplnit do oblasti č. 1 nový cíl a opatření v následujícím znění:

„**Cíl x.x.:** Posílit kompetence příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby ČR v oblasti ochrany práv osob se zdravotním postižením.

Opatření x.x.1.: Zavést povinné vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby ČR v oblasti práv osob se zdravotním postižením a přiměřené práce s lidmi s různými typy postižení včetně pravidelné aktualizace vzdělávacích programů na základě vyhodnocování jejich efektivity.

Termín: 31. 12. 2028 (zavedení vzdělávání), poté průběžně

Gestor: MSp, Vězeňská služba ČR

Indikátor: Ročně absolvuje vzdělávací program 100 % nově nastupujících příslušníků Vězeňské služby ČR a alespoň 50 % stávajících zaměstnanců. Zpětná vazba účastníků potvrzuje posílení znalostí a praktických kompetencí.“

Oblast č. 2: Participace osob se zdravotním postižením a jejich organizací

- 9. K opatření 2.1.1.: Spolupracovat se zástupci organizací osob se zdravotním postižením při všech fázích tvorby opatření legislativní i nelegislativní povahy a při přípravě podkladů pro mezinárodní jednání, která se týkají osob se zdravotním postižením. Využívat při tom Metodiku participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy.**

Termín: průběžně

Gestor: všechny resorty, RVOZP

Indikátor: Opatření veřejné správy, která mají dopad na osoby se zdravotním postižením, jsou konzultována se zástupci organizací osob se zdravotním postižením. Je využívána uvedená metodika.

Navržený indikátor považuji za velmi obtížně měřitelný a zjištělný.

Navrhují proto upravit indikátor následovně:

Indikátor 1: Předkladatel navrženého opatření veřejné správy, které má dopad na lidi s postižením, má povinnost evidovat, jakým způsobem a se kterými zástupci organizací lidí s postižením tyto dopady konzultoval. Je využívána uvedená metodika.

Termín: průběžně

Termín: 31. 12. 2026

Oblast č. 3: Přístupnost staveb, dopravy a pozemních komunikací

- 10. K úvodnímu textu oblasti:** V České republice stále existuje mnoho budov, které nejsou plně přístupné, zejména starší stavby veřejných institucí, školy, zdravotnická zařízení či úřady. Bariéry představují například chybějící bezbariérové vstupy, schodiště bez alternativní trasy, nevhodné rampy, nedostatečně prostorné výtahy, chybějící vodicí prvky nebo nedostatek informací o přístupnosti. Přístupnost budov je však přímou podmínkou pro využívání veřejných služeb a pro každodenní mobilitu osob se zdravotním postižením.

Text klade přílišný důraz na potřeby lidí s tělesným postižením a opomíjí další skupiny. V textu by měly být zastoupeny i potřeby lidí se sluchovým či se zrakovým postižením.

Navrhují ve výše uvedeném odstavci úvodního textu oblasti č. 3 větu: „Bariéry představují například chybějící bezbariérové vstupy, schodiště bez alternativní trasy, nevhodné rampy, nedostatečně prostorné výtahy, chybějící vodicí prvky nebo nedostatek informací o přístupnosti.“ **nahradit větou:** „Bariéry představují například chybějící bezbariérové vstupy, schodiště bez alternativní trasy, nevhodné rampy, nedostatečně prostorné výtahy, chybějící vodicí prvky, nedostatečný kontrast prostředí, chybějící indukční smyčky nebo nedostatek informací o přístupnosti.“

- 11. Návrh k doplnění opatření 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3. a 3.1.4.:**

Uvedená opatření se soustředí pouze na budovy ve vlastnictví a pronájmu gestora (včetně přímo řízených organizací). **Navrhují proto do textu jednotlivých opatření zahrnout také veřejné budovy samospráv – obecní, městské a krajské úřady a jejich zpřístupnění.** I přesto, že se jedná o budovy samosprávy, musí být i ty přístupné pro lidi s postižením. Třebaže stát na samosprávy přenesl část působnosti, musí být s to vynucovat soulad s mezinárodními závazky.

- 12. K opatření 3.1.1.: Pokračovat v realizaci mapování přístupnosti budov ve vlastnictví a pronájmu gestora (včetně přímo řízených organizací) tam, kde již není provedeno.**

Termín: průběžně

Gestor: všechny rezorty, ÚV ČR

Indikátor: Každoročně bude navýšen počet budov, u kterých bylo mapování provedeno. V rámci hodnotících zpráv bude uvedeno, jaké konkrétní budovy byly zmapovány.

Pro transparentnost procesu je účelné, aby byly analýzy z provedeného mapování veřejně přístupné. Nejedná se o stejné informace jako v dalším opatření (3.1.3.). Zde mám na mysli přímo výsledky mapování, ne jen informace o přístupnosti ve srozumitelných formátech.

Navýšení počtu zmapovaných budov dle mého není dostatečné. Měl by být jasně stanoven cíl, tedy zmapování všech veřejných budov.

Navrhuji upravit znění opatření a přidat nové indikátory k opatření:

Opatření 3.1.1.: Pokračovat v realizaci mapování přístupnosti budov ve vlastnictví a pronájmu gestora (včetně přímo řízených organizací) tam, kde již není provedeno. Analýzy následně zveřejnit na webových stránkách jednotlivých institucí.

Indikátor 1: [ten stávající]

Indikátor 2: Analýza je zveřejněna na webových stránkách instituce.

Indikátor 3: V roce 2030 mají všechny budovy ve vlastnictví gestora a pronájmu gestora (včetně přímo řízených organizací) mapování provedeno.

Indikátor 4: V roce 2030 bylo provedeno mapování všech veřejných budov samospráv (obecní, městské a krajské úřady).

13. K cíli 3.1.: Zajištění přístupnosti budov státní správy.

Lidé s postižením jsou experty na vlastní potřeby. Jejich zapojení proto zajišťuje, že budou odhaleny všechny překážky a navrhovaná opatření budou odpovídat reálným potřebám. Jejich konzultace a zapojení zvyšuje efektivitu plánovaných kroků, posiluje důvěru ve veřejné instituce a naplňuje zásadu „nic o nás bez nás“, jež patří mezi základní zásady, na nichž stojí Úmluva.

Navrhuji proto doplnit do cíle 3.1. nové opatření v následujícím znění:

Opatření x.x.x.: Vytvořit postupy zapojení lidí s postižením do všech fází procesů uvedených v cíli 3.1.

Gestor: ÚV ČR

Termín: 31. 12. 2027

Indikátor: Je vytvořen postup pro zapojování lidí s postižením do všech fází procesu.

Navrhuji doplnit do cíle 3.1. nové opatření v následujícím znění:

Opatření x.x.x.: Vytvořit mechanismus kontroly a vyhodnocování pokroku v oblasti přístupnosti. Následně pravidelně ve stanovených intervalech kontrolovat pokrok jednotlivých zmapovaných veřejných budov.

Gestor: ÚV ČR

Termín: 31. 12. 2027 (poté průběžně kontrolovat a vyhodnocovat)

Indikátor 1: Je vytvořen mechanismus kontroly a vyhodnocování pokroku v přístupnosti jednotlivých budov.

Indikátor 2: Pravidelně ve stanovených intervalech je kontrolován a vyhodnocován postup v oblasti přístupnosti jednotlivých budov.

14. K cíli 3.4.: Zajištění ochrany práv lidí s postižením, které využívají psy se speciálním výcvikem.

Navrhuji zpřesnit formulaci první věty popisu cíle 3.4., která zní: „Osoby se zdravotním postižením, které využívají psy se speciálním výcvikem, narážejí při vstupu do veřejných prostor a při využívání služeb na rozdílné postupy jednotlivých subjektů.“

Problémem nejsou primárně rozdílné postupy jednotlivých subjektů, které mohou přetrvávat i po přijetí samostatné právní úpravy, ale skutečnost, že lidem s postižením využívajícím psy se speciálním výcvikem je v některých případech znemožňován přístup do veřejných prostor nebo k využívání služeb.

Navrhuji proto první větu popisu cíle přeformulovat následovně:

„Lidé s postižením, kteří využívají psy se speciálním výcvikem, narážejí při vstupu do veřejných prostor a při využívání služeb na znemožňování přístupu bez objektivního ospravedlnění a rozdílné postupy jednotlivých subjektů.“

Pro úplnost upozorňujeme na drobnou formulační nepřesnost v textu cíle – namísto tvaru „které“ je správné užít tvar „kteří“.

Oblast č. 4: Přístupnost informací a služeb veřejné správy

15. K opatření 4.2.4.: Provádět metodickou a osvětovou činnost v oblasti přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací.

Termín: průběžně

Gestor: DIA

Indikátor: Metodické a osvětové aktivity (školení, webináře) v uvedené oblasti jsou pravidelně realizovány (nejméně jednou za dva roky).

Předkladatel navrhuje provádět nejméně jednou za dva roky metodické a osvětové aktivity v oblasti přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací.

Je třeba si uvědomit, že zákon č. 99/2019 Sb. dopadá na více než 12 000 povinných subjektů. Z dané právní úpravy lze rovněž vycházet při zajišťování přístupnosti

některých výrobků a služeb ve smyslu zákona č. 424/2023 Sb. Jedná se např. o internetové bankovníctví, e-shopy nebo prodejce jízdních dokladů.

Počet navrhovaných metodických a osvětových aktivit se tedy s ohledem na množství dotčených subjektů jeví jako nedostatečný.

Navrhuji proto navýšit jejich počet alespoň na dvě ročně:

„Indikátor: Metodické a osvětové aktivity (školení, webináře) v uvedené oblasti jsou pravidelně realizovány (nejméně dvakrát za rok).“

16. K opatření 4.2.1.: Posílení personální kapacity Digitální a informační agentury (DIA) pro problematiku přístupnosti a provádění kontrol v rámci zákona č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací.

Termín: 31. 12. 2026

Gestor: DIA

Indikátor: Personální kapacita DIA v uvedené oblasti byla posílena.

Zákon č. 99/2019 Sb. se obligatorně nevztahuje na podporu přístupnosti právě prostřednictvím českého znakového jazyka, na rozdíl od dalších předpisů (např. Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením), které český znakový jazyk zahrnují. Pokud by se text nezměnil, nevztahoval by se na přístupnost pro uživatele českého znakového jazyka. Návrhem úpravy dojde k výslovnému rozšíření pojetí přístupnosti v opatření i o český znakový jazyk.

Navrhuji proto do opatření doplnit za slovo „aplikací“ slova „a dalších předpisů“.

17. Navrhuji doplnit nový cíl a opatření do oblasti č. 4

Veřejný ochránce práv doporučil vydat metodický materiál pro vzdělávání a zkoušku žadatelů o řidičské oprávnění z řad lidí se sluchovým postižením v roce 2022. V roce 2023 vyzvala ke splnění doporučení také RVOZP. MD slíbilo materiál dokončit a představit v roce 2025. To se prozatím nestalo. Jelikož nemáme žádnou záruku, že MD v nejbližší době materiál vydá, a naplní tak doporučení ochránce a RVOZP, navrhuji, aby se úkol dostal do národního plánu. O tomto návrhu jsme informovali MD i bývalou místopředsedkyni RVOZP.

Navrhuji proto doplnit cíl, který zní:

„Cíl 4.x.x.: Zvýšit přístupnost výcviku a odborné zkoušky z praktické jízdy k získání řidičského oprávnění lidem se sluchovým postižením

Opatření x.x.: Vydat metodický materiál pro vzdělávání a zkoušku žadatelů o řidičské oprávnění z řad lidí se sluchovým postižením

Gestor: MD

Indikátor: Je vydán a rozeslán metodický materiál pro vzdělávání a zkoušku žadatelů o řidičské oprávnění z řad lidí se sluchovým postižením.

Termín: 30. 6. 2026“

Oblast č. 5: Nezávislý život

- 18. K opatření 5.1.5.: Upravit výši příspěvku na péči tak, aby jeho výše odpovídala skutečným potřebám, a zajistit pravidelnou valorizaci příspěvku s ohledem na růst cen za sociální služby.**

Předkladatel navrhuje upravit výši příspěvku na péči tak, aby odpovídala skutečným potřebám, a zajistit jeho pravidelnou valorizaci. Tento záměr vítám, neboť reaguje na dlouhodobý růst cen sociálních služeb a nedostatečnou reálnou hodnotu příspěvku na péči. Z návrhu však není zřejmé, že by součástí úprav mělo být také posouzení individualizace stupňů příspěvku na péči a odpovídající výše finanční podpory. Samotná valorizace příspěvku nezaručuje, že jeho výše bude odpovídat individuálním potřebám lidí s postižením, zejména s ohledem na problémy, na něž se upozorňuje dlouhodobě, jako je nedostatečné ohodnocení I. a II. stupně, nepřiměřený rozdíl mezi II. a III. stupněm a neadekvátní podpora lidí s potřebou vysoké míry podpory.

Navrhuji, aby předkladatel doplnil znění opatření 5.1.5. tak, aby výslovně zahrnovalo také posouzení individualizace stupňů a výše finanční podpory:

„**Opatření 5.1.5.:** Upravit výši příspěvku na péči a individualizaci stupňů a finanční podpory tak, aby jeho výše odpovídala skutečným potřebám, a zajistit pravidelnou valorizaci příspěvku s ohledem na růst cen za sociální služby.“

- 19. K cíli 5.2.: Zajištění adekvátní pomoci a podpory pečujícími osobám.**

Předkladatel navrhuje cíl 5.2. zaměřený na zajištění adekvátní pomoci a podpory pečujícími osobám a v jeho rámci opatření 5.2.1., které předpokládá komplexní analýzu účinnosti stávajících nástrojů podpory a možnost navazujících legislativních či metodických změn. Takto formulovaný cíl i navržené opatření vítám, neboť reagují na dlouhodobě problematické postavení pečujících osob a vytvářejí předpoklad pro jeho systémové zlepšení. Vzhledem k tomu, že podpora pečujících osob představuje nadresortní téma s významnými přesahy do oblasti sociální, zdravotní, pracovní i vzdělávací politiky a že případné změny budou vyžadovat dlouhodobou koordinaci, považuji za vhodné, aby výstupy analýzy byly zasazeny do uceleného strategického rámce.

Navrhuji proto, aby předkladatel doplnil opatření 5.2.1. tak, aby z něj bylo zřejmé, že výsledky analýzy nebudou sloužit pouze k dílčím úpravám, ale také jako podklad pro systematické a dlouhodobé prosazování práv pečujících osob. Poslední věta opatření 5.2.1. by proto nově zněla:

„Na základě výsledků analýzy případně navrhnout potřebné změny právních předpisů, vydání metodiky nebo zpracování národní (alternativně mezirezortní) strategie podpory pečujících osob jako nástroje pro dlouhodobé a koordinované prosazování práv pečujících.“

- 20. K opatření 5.3.2.: Pokračovat v podpoře transformace pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. Nově vzniklé dotační tituly na vznik nových kapacit budou v případě pobytových služeb pro osoby se zdravotním postižením zaměřeny zejména na vznik služeb komunitního charakteru.**

V tomto opatření navrhuje předkladatel zacílit dotační tituly zejména na vznik služeb komunitního charakteru. S ohledem na požadavky plynoucí z článku 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením by měl stát rozvíjet výhradně služby komunitního charakteru.

Proto navrhuji následující znění tohoto opatření:

„Pokračovat v podpoře transformace pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. Nově vzniklé dotační tituly na vznik nových kapacit budou v případě pobytových služeb pro osoby se zdravotním postižením zaměřeny na vznik a rozvoj služeb komunitního charakteru.“

Oblast č. 6: Rovnost před zákonem a přístup ke spravedlnosti

- 21. K opatření 6.1.1.: Vyřešit kompetenční spor ve věci gesce nad opatrovnictvím a podpůrnými opatřeními.**

Termín: 31. 12. 2027

Gestor: MPSV, MSp, MV

Indikátor: Je předložena novela kompetenčního zákona.

Předkladatel navrhuje stanovit termín pro vyřešení gesčního sporu do konce roku 2027. Současně v opatření 6.4.3. navrhuje zřídit kontaktní místo pro podporu v rozhodování do konce roku 2026. Obě opatření spolu souvisejí a určení gestora je významné pro úspěšnou realizaci dalších opatření národního plánu. Proto by bylo vhodné vyřešit gesční spor co nejdříve.

Navrhuji sjednotit termín zřízení kontaktního místa a vyřešení gesčního sporu na 31. 12. 2026.

- 22. K opatření 6.1.3.: Provádět osvětu o Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením mezi osobami z řad justice.**

Předkladatel navrhuje alespoň jednou ročně uspořádat školení o Úmluvě a právech osob se zdravotním postižením pro soudce, státní zástupce, asistenty, právní čekatele, vyšší soudní úředníky a advokáty.

S lidmi s různou mírou podpory v rozhodování často pracují mimo jiné zaměstnanci sociálních služeb a úředníci obcí a krajů (nejen v rámci výkonu veřejného opatrovnictví). Během mé činnosti jsem zjistil, že i těmto odborníkům chybí aktuální informace o Úmluvě a právech lidí s postižením. Bylo by vhodné zajistit i jim pravidelné vzdělávání.

Navrhuji, aby předkladatel doplnil znění opatření: „Provádět osvětu o Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením mezi osobami z řad justice“ o slova, včetně poznámky pod čarou „, sociálních služeb a úředníků¹ územně samosprávných celků“.

23. Obecně k opatřením 6.2.: Přejít od náhradního k podporovanému rozhodování

K uvedenému cíli jsou přidružena tři opatření. U dvou z nich je gestorem MSp a u jednoho ÚV ČR ve spolupráci s Výborem RVOZP pro podporu osob s omezenou schopností právně jednat. Dle opatření 6.2.1. má vzniknout odborná platforma, která vládě pomůže připravit podklad k vytvoření plánu přechodu od náhradního k podpůrnému rozhodování. Bylo by vhodné, aby tato platforma, případně výše zmíněný Výbor RVOZP, spolupracovala také na realizaci zbylých dvou opatření 6.2.2. a 6.2.3. Obdobně je vhodná spolupráce také s příslušnými ministerstvy, kterých by se realizace těchto opatření dotkla.

Navrhuji, aby předkladatel doplnil do návrhu opatření 6.2.2. a 6.2.3. spolupráci s platformou vytvořenou dle opatření 6.2.1., Výborem RVOZP pro podporu osob s omezenou schopností právně jednat, jakož i s ministerstvy, kterých se dotknou změny chystané v rámci opatření 6.2.2. a 6.2.3.

24. K opatření 6.2.1.: Vytvořit mezioborovou platformu se všemi relevantními aktéry k vydání doporučení pro vytvoření plánu přechodu od náhradního k podporovanému rozhodování.

Předkladatel v návrhu zmiňuje, že vznikne platforma za účelem vydání doporučení, ale už nestanoví, že by k vydání mělo skutečně dojít ani komu by mělo být doporučení adresováno.

Navrhuji, aby předkladatel ve znění opatření 6.2.1. nahradil slova „k vydání doporučení“ slovy „a vydat doporučení“.

Dále navrhuji, aby předkladatel doplnil k opatření 6.2.1. druhý indikátor, který zní: „Platformou je vydáno doporučení pro vytvoření plánu přechodu od náhradního k podporovanému rozhodování a předloženo MSp pro účely vydání plánu přechodu od náhradního k podporovanému rozhodování.“

1 Ve smyslu § 2 odst. 4 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů.

Současně navrhuji, aby předkladatel **doplnil termín** tak, aby zněl: 31. 12. 2026 (vytvoření mezioborové platformy), 31. 12. 2027 (vydání a předložení doporučení MSp).

25. K opatření 6.2.3.: Předložit návrh změny právních předpisů na základě analýzy a plánu přechodu od náhradního k podporovanému rozhodování.

Cílem opatření je přijmout legislativní změny, díky nimž bude český právní řád ve větším souladu s principy článku 12 Úmluvy, tzn. zruší se omezení svéprávnosti a systém podpůrných opatření se změní tak, aby byl v souladu s Úmluvou. Opatření se tak kryje s opatřením 6.3.3.

Současně opatření odkazuje na analýzu, ale nespecifikuje, o jakou analýzu jde. Pokud měl předkládatel na mysli analýzu z opatření 6.3.1., měl by to uvést.

Navrhuji, aby předkladatel spojil opatření 6.2.3. a opatření 6.3.3. dohromady. **Nově by opatření 6.2.3. znělo:** „Na základě plánu přechodu od náhradního k podporovanému rozhodování a analýzy dle opatření 6.3.1. zrušit institut omezení svéprávnosti a upravit systém podpůrných opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat (§ 38–65 OZ) tak, aby byl v souladu se zásadami článku 12 Úmluvy, tj. aby byla opatření přístupná, dostupná, individualizovaná, vhodně zaznamenaná a použitelná pro všechny oblasti života.“

Dále navrhuji, aby předkladatel upravit indikátor výše navrženého znění opatření tak, aby zněl: „Vládě bude předložen legislativní návrh, kterým se zruší institut omezení svéprávnosti a systém podpůrných opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat bude v souladu s článkem 12 Úmluvy.“

26. K opatření 6.3.6.: Analyzovat možnosti sjednocení zaznamenávání dříve vyslovených přání a předběžných prohlášení tak, aby byly pro člověka, který tato opatření činí, prakticky a jednoduše uplatnitelná, a pro něj a jeho blízké osoby, zástupce i pro relevantní instituce jednotně přístupná.

V rámci efektivní realizace jednotlivých opatření by bylo vhodnější, aby byl termín splnění tohoto opatření vhodně spojen s opatřeními 6.3.4. a 6.3.5., která se týkají zákonné úpravy dříve vysloveného přání. Pokud by gestor dospěl k závěru, že je třeba přijmout legislativní změnu co do sjednocení dříve vysloveného přání a předběžného prohlášení, bylo by lepší zamýšlené změny spojit s legislativními návrhy dle opatření 6.3.4. a 6.3.5.

Navrhuji, aby předkladatel změnil termín opatření na 31. 12. 2027.

Současně není z formulace opatření jasné, k čemu by měla analýza sloužit, resp. co by po jejím zpracování mělo následovat. **Proto navrhuji,** aby předkladatel tyto skutečnosti do návrhu **doplnil.**

27. K cíli 6.4.: Vytvoření systému profesionální nápomoci při rozhodování a doprovázení.

Jen technicky – mělo by jít o cíl 6.5, nikoli 6.4.

Navrhuji, aby předkladatel **nahradil** číslování opatření k cíli „6.4.“ na „6.5“.

28. K opatření 6.4.1.: Legislativně nebo metodicky definovat pravidla pro výkon funkce profesionálního podpůrce.

V indikátoru opatření je uvedeno, že vládě bude předložen legislativní návrh nebo závazná metodika. Metodické pokyny mají pouze doporučující charakter.

Navrhuji, aby předkladatel **nahradil** slova indikátoru „Legislativní návrh nebo závazná metodika pro výkon funkce profesionálního podpůrce je předložena vládě“ slovy „Je předložen legislativní návrh nebo metodický pokyn pro výkon funkce profesionálního podpůrce“.

29. V opatření 6.4.1. navrhopatel píše o profesionálním podpůrci. V opatření 6.4.2. píše o profesionální nápomoci při rozhodování. Pro přehlednost by bylo vhodné termíny sjednotit.

Nvrhuji, aby předkladatel zaměnil v opatření a v jeho indikátoru slova „profesionální podpůrce“ za slova „profesionální nápomoc při rozhodování“.

Oblast č. 7: Vzdělávání a školství

30. K cíli 7.3.: Přístupnost škol a školských zařízení.

Rodičům dětí se specifickými stravovacími potřebami se často nedaří dospět se školou k dohodě, jak se jejich dítě bude stravovat. Převažujícím důvodem odmítnutí přitom bývá obava školních jídelen, že pro poskytování alternativní stravy chybí opora v právních předpisech. Nyní nabyla účinnosti vyhláška, která může být pro mnohé žákyně a žáky přínosem. Zařízení školního stravování musí umožnit žákům konzumaci vlastního jídla časově a prostorově společně se školním stravováním. Je však potřeba více posílit postavení strážníků, kteří potřebují právě dietní stravování, a to ze zdravotních důvodů. Nemělo by jít pouze o možnost poskytnout dietní jídlo, nýbrž o povinnost poskytovatele. Jídelny nadále nemusí připravovat jídlo pro děti se zdravotním omezením (například když potřebují bezlepkovou dietu). Nemusí ani uskladnit či ohřát přinesené jídlo. Metodická podpora, kterou vydalo MŠMT, MZdr a SZÚ, navíc není vynutitelná a její naplňování nadále závisí na vůli provozovatele.

Nutnost stravovat se dietně přitom zpravidla souvisí s postižením (např. v podobě potravinové alergie či intolerance), které patří mezi zakázané diskriminační důvody a má v antidiskriminačním právu zvláštní postavení. Zaprvé, Česká republika je vázána Úmluvou, k jejímuž naplňování by měla směřovat při veškeré své legislativní činnosti. Zadruhé, oproti jiným diskriminačním důvodům vyžaduje antidiskriminační zákon u zdravotního postižení aktivní kroky v podobě přijetí přiměřených opatření.

Navrhuji proto do cíle 7.3. doplnit opatření v následujícím znění:

Opatření: Stanovit povinnost provozovatele stravovacích služeb poskytovat školní stravování v dietním režimu, příp. umožnit uchování a přípravu doneseného pokrmu, ledaže by to pro něj představovalo nepřiměřené zatížení.

Termín: 31. 12. 2026

Gestor: MŠMT

Indikátor: Je novelizována v příslušné části vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování.

31. K opatření 7.3.1.: Zařadit školy, školská zařízení a vysoké školy mezi povinné subjekty v zákoně č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací.

Upozorňuji, že současný zákon č. 99/2019 Sb. již uvádí vysoké školy, školy a školská zařízení ve výčtu povinných subjektů.² Zároveň výslovně zmiňuje, že se na ně vztahuje v rozsahu, který stanoví zvláštní právní předpisy.³

Jedná se o určité informace – například termín a místo zápisu do první třídy, kritéria přijímacího řízení, seznam přijatých uchazečů a výsledků přijímacího řízení, výši poplatku za podání přihlášky ke studiu apod.

Školy, školská zařízení a vysoké školy nicméně uvádějí na svých webech řadu dalších důležitých informací pro jejich žáky, studenty a rodiče.⁴ Také využívají řadu interních informačních systémů, které tito lidé využívají prakticky každý den.⁵

Žáci, studenti a rodiče se tedy musí dostat k těmto informacím jiným způsobem (například prostřednictvím telefonického rozhovoru či s asistencí dalšího člověka), což snižuje jejich samostatnost⁶ a také je to pro ně časově náročné.

Doufám, že úmyslem předkladatele je odstranit právě toto omezení (srov. § 3 odst. 3 zákona č. 99/2019 Sb.).

2 Srov. § 3 odst. 1 písm. g) zákona č. 99/2019 Sb.

3 Srov. § 3 odst. 3 zákona č. 99/2019 Sb., a dále Informaci MŠMT k novému zákonu o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací, dostupnou z: <https://msmt.gov.cz/dokumenty-3/informace-msmt-k-novemu-zakonu-o-pristupnosti-internetovych>.

4 Například jde o informace o školních akcích, vyhlášeném ředitelském volnu, zkrácení doby výuky apod.

5 Například se jedná o informační systémy, kde učitelé zadávají žákům/studentům domácí úkoly či náhradní plnění za jejich absenci; kde mohou žáci/studenti sledovat změny v rozvrhu; kde rodiče omlouvají žáka/studenta z výuky, objednávají či mu ruší oběd, anebo sledují jeho prospěch apod.

6 Článek 3 písm. a) Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, vyhlášené pod č. 10/2010 Sb. m. s.

Navrhuji proto upravit celé opatření následovně:

Opatření: Odstranit výjimku pro školy, školská zařízení a vysoké školy v zákoně č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací.

Termín: 31. 12. 2027

Gestor: MŠMT, DIA

Indikátor: Je předložena novela, která ruší § 3 odst. 3 zákona č. 99/2019 Sb.

- 32. K opatření 7.4.4.: Pro děti, žáky a studenty vzdělávané podle § 16 odst. 9 školského zákona zajistit dostatečné kapacity. Za tímto účelem využívat kromě škol zřízených podle § 16 odst. 9 takové třídy zřízené při školách hlavního vzdělávacího proudu. Identifikovat konkrétní bariéry bránící vzniku tříd dle § 16 odst. 9 školského zákona v těchto školách.**

Navrhuji podřadit toto opatření nikoliv pod cíl 7.4. „Kvalitní práce školských poradenských zařízení“, ale pod cíl 7.2 „Kvalitní vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením zohledňující jejich individuální potřeby“.

- 33. Doplnit do cíle 7.4 opatření:**

V souvislosti s pochybnostmi o účinnosti současné podoby právní úpravy poskytování podpůrných opatření ve speciálních školách a třídách je vhodné k jejímu prověření uskutečnit inspekční činnost. Dané opatření navrhl v rámci diskusí o opatřeních v této oblasti přímo gestor – MŠMT.

Navrhuji proto doplnit opatření:

Opatření: Provést inspekční činnost ve školách a třídách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona zaměřenou na účinnost a kvalitu poskytovaných podpůrných opatření a vydat o ni tematickou zprávu.

Termín: 30. 6. 2027

Gestor: MŠMT, ČŠI

Indikátor: Vydání tematické zprávy ČŠI o účinnosti a kvalitě poskytovaných podpůrných opatření ve školách a třídách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Oblast č. 8: Zdraví a zdravotní péče

- 34. K cíli 8.3.: Posílení práv osob se zdravotním postižením a ochrany jejich bezpečí při poskytování zdravotních služeb.**

Upozorňuji, že předložený návrh neobsahuje opatření zaměřené na vypracování a zavedení metodického pokynu prevence krizového chování a předcházení použití omezovacích prostředků ve zdravotnických zařízeních. Toto opatření předložila

Kancelář veřejného ochránce práv, jeho zařazení bylo projednáno v rámci pracovní skupiny a MZd s ním po úpravě textace vyslovilo souhlas.

Vzhledem k tomu, že vypuštění tohoto opatření může oslabit naplnění cíle 8.3, **navrhuji doplnit návrh následovně:**

„**Opatření 8.x.x.:** Vypracovat a vydat metodický pokyn k předcházení krizovému chování a použití omezovacích prostředků ve zdravotnických zařízeních.

Gestor: MZd

Indikátor: Je zveřejněn metodický pokyn k předcházení krizovému chování a používání omezovacích prostředků.

Termín: 31. 12. 2026“

Oblast č. 9: Rehabilitace

- 35. K opatření 9.2.1.: Při přípravě nové legislativy k sociálním službám zahrnout jako jednu z činností sociálních služeb podporu při hledání a udržení zaměstnání. Do té doby aktualizovat stávající metodiky.**

Termín: 31. 03. 2028 aktualizace doporučeného postupu MPSV 1/2016, 31. 12. 2030 předložení návrhu zákona

Co nejdřívejší aktualizace doporučeného postupu MPSV č. 1/2016 umožní lépe reflektovat potřeby uživatelů a sladit český systém sociální a pracovní rehabilitace s osvědčenými zahraničními přístupy pro různé skupiny lidí s postižením, včetně zavedení modelu IPS (Individual Placement and Support) pro lidi s psychosociálním postižením a Podporovaného zaměstnání pro lidi s intelektovým postižením. Toto opatření přispěje k naplnění závazků vyplývajících z Úmluvy a posílí provázanost mezi systémem sociálních služeb a politikou zaměstnanosti. Původní termín (březen 2028) mi připadá nepřiměřeně dlouhý s ohledem na rozsah materiálu a možné zapojení odborníků z praxe.

Navrhuji proto změnit termín pro aktualizaci doporučeného postupu MPSV 1/2016 z 31. 03. 2028 na 31. 12. 2026.

- 36. Návrh k doplnění opatření:**

Ze systému podpory je fakticky vyloučena velká skupina lidí se zdravotním postižením v produktivním věku, kteří jsou mimo evidenci ÚP ČR, ať už proto, že nevěří, že jim systém pomůže, nebo proto, že kvůli svému zdravotnímu stavu či dlouhodobé sociální izolaci nedokázali vstoupit do běžných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Jde přitom často o osoby ve třetím stupni invalidity, které mohou mít alespoň částečnou schopnost pracovat, ale potřebují k tomu individuální podporu a čas. Aby bylo možné situaci zlepšit, je nejprve potřeba pochopit, co těmto lidem brání pracovní rehabilitaci

využívat. Proto je důležité zmapovat konkrétní překážky, s nimiž se potýkají, například neinformovanost, obavy, chybějící nabídka přiměřených programů nebo neflexibilní podmínky ze strany ÚP ČR. Výstupem by mělo být nejen shrnutí hlavních zjištění, ale i návrh praktických opatření, jak systém pracovní rehabilitace otevřít širší skupině lidí s postižením v produktivním věku. Data, které o pracovní rehabilitaci předložilo MPSV v diskusi se zástupcem veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí, neprokazují, že by tato skupina byla v rámci projektu OZP II specificky podpořena a došlo ke zlepšení její situace.

Navrhují proto doplnit nové opatření 9.2.x. usilující o zlepšení dostupnosti pracovní rehabilitace pro lidi se zdravotním postižením, kteří jsou ekonomicky neaktivní nebo jsou ve třetím stupni invalidity nebo jsou mimo evidenci uchazečů o zaměstnání ÚP ČR:

„**Opatření 9.2.x.:** Zmapovat překážky, které brání lidem s postižením v produktivním věku (ekonomicky neaktivním, ve třetím stupni invalidity či mimo evidenci uchazečů o zaměstnání ÚP ČR) využívat pracovní rehabilitaci, a formulovat opatření ke zlepšení stavu.

Gestor: MPSV

Indikátor: Je vydána zpráva, která popisuje překážky bránící lidem s postižením v produktivním věku (ekonomicky neaktivním, ve třetím stupni invalidity či mimo evidenci uchazečů o zaměstnání ÚP ČR) využívat pracovní rehabilitaci, obsahuje opatření ke zlepšení stavu.

Termín: 31. 12. 2027“

Oblast č. 10: Zaměstnávání osob se zdravotním postižením (zde zachováváme pojem „osoby se zdravotním postižením“, neboť jej užívá také zákon o zaměstnanosti)

37. Navrhují nahradit tři navržené neměřitelné cíle třemi měřitelnými a s gestorem dohodnutými cíli.

- Zvýšit podíl osob se zdravotním postižením v produktivním věku, které pracují na otevřeném trhu práce, z 53 % na 60 % všech pracujících osob se zdravotním postižením.
- Zvýšit podíl zaměstnavatelů na otevřeném trhu práce, kteří plní povinný podíl podle zákona o zaměstnanosti pouze přímým zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, z 23 % na 45 %.
- Podpořit osoby se zdravotním postižením pracující na chráněném trhu práce v přechodu na otevřený trh práce tak, aby se podíl osob zaměstnaných na chráněném trhu práce snížil do roku 2030 o 7 %.

Na výše uvedených cílech se gestor převážné většiny opatření (MPSV) dohodl po několika kolech jednání se zástupcem veřejného ochránce práv a zástupcem ochránce práv dětí. Žádám předkladatele, aby tuto dohodu respektoval (viz e-mail

vrchní ředitelky PhDr. Kateřiny Štěpánkové ze dne 23. 10. 2025) a učinil tři ze čtyř hlavních cílů v oblasti práce a zaměstnání do roku 2030 jednoznačně měřitelné. Cíl spočívající v podpoře zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve státní správě navrhuji ponechat v navrženém znění. Pro úplnost upozorňuji předkladatele, že „hlavní“ cíle uvedené v této kapitole plánu nekorespondují s cíli, které jsou uvedeny dále v textu plánu.

38. Navrhuji vypustit opatření 10.1.1.: Podporovat zvyšování počtu zaměstnaných osob se zdravotním postižením a předkládat informaci o vývoji zaměstnanosti osob se zdravotním postižením v jednotlivých resortech.

Předkládání informací o vývoji zaměstnanosti osob se zdravotním postižením v jednotlivých resortech se kryje s opatřením 10.1.2., podle kterého MPSV poskytuje a ÚV ČR (Sekce pro státní službu) pak zveřejňuje údaje o počtu osob se zdravotním postižením zaměstnaných ve služebních úřadech ve výroční zprávě o státní službě. Druhé jmenované opatření bude přesnější a komplexnější, neboť zahrnuje všechny služební úřady (včetně ministerstev a ústředních správních orgánů). Ve výroční zprávě lze rovněž sledovat meziroční pokles či nárůst tohoto počtu. Tímto krokem předkladatel odstraní duplicitní úkol, který by zbytečně zatěžoval jinou sekci ÚV ČR.

39. K opatření 10.1.4.: Realizovat dotazníkové šetření v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve státní správě včetně šetření zkušeností zaměstnanců/uchazečů se zdravotním postižením.

Dotazníkové šetření má být na základě dohody s ÚV ČR (Sekce pro státní službu) zaměřeno na služební úřady a mělo by kromě zaměstnanců a uchazečů zahrnovat také zjištění zkušeností zaměstnanců na pozicích představených či vedoucích služebních úřadů. Na dotazníkové šetření by měly navázat všechny další kroky (metodické akce, vzdělávací materiál a vznik metodického pokynu nejvyššího státního tajemníka). Proto je nutné, aby bylo provedeno co nejdříve, tj. do 31. 12. 2026.

Navrhuji proto do opatření za navržený text doplnit slova „a získání dosavadních zkušeností s vytvářením podmínek pro zaměstnávání lidí s postižením ve služebních úřadech podle § 114 odst. 4 zákona o státní službě“.

Navrhuji změnit termín plnění na „31. 12. 2026“.

40. K opatření 10.1.5.: V návaznosti na realizované šetření vydat doporučení k vytváření podmínek pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve státní správě.

Výsledkem jednání s ÚV ČR (Sekcí pro státní službu) ze dne 15. 10. 2025 je, že místo původně navrhovaného služebního předpisu vznikne metodický pokyn nejvyššího státního tajemníka. Navrhované doporučení ÚV ČR nemá v prostředí přísně hierarchizované státní služby potřebnou hodnotu. Gestorem uvedeného opatření musí být ÚV ČR (Sekce pro státní službu). Žádáme o dodržení výsledků ústního jednání.

Navrhuji proto nahradit slovo „doporučení“ slovy „metodický pokyn nejvyššího státního tajemníka“.

41. Navrhuji nahradit opatření 10.2.1.: Zvýšit ekonomickou motivaci zaměstnavatelů k zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce.

Na níže uvedeném opatření se gestor dohodl po několika kolech jednání se zástupcem veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí, a to s termínem plnění do 30. 6. 2028 (viz e-mail vrchní ředitelky PhDr. Kateřiny Štěpánkové ze dne 23. 10. 2025). Všechny legislativní změny mají za cíl motivovat zaměstnavatele na otevřeném trhu práce k přímému zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Navrhuji proto opatření formulovat následovně:

„**10.2.1.:** Novelizovat zákon o zaměstnanosti a související předpisy v oblasti pracovního práva, zaměstnanosti a sociálního zabezpečení.

Gestor: MPSV

Indikátor: Jsou předloženy návrhy zákonů, kterými se mění zákon o zaměstnanosti a související předpisy v oblasti pracovního práva, zaměstnanosti a sociálního zabezpečení s cílem motivovat zaměstnavatele na otevřeném trhu práce k přímému zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Termín: 30. 6. 2028“

42. K opatření 10.2.3.: Vytvořit srozumitelný a přehledný informační materiál určený pro soukromé zaměstnavatele obsahující shrnutí přínosů spojených se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením a zveřejnit jej na internetových stránkách.

Termín: 31. 12. 2027

Gestor: MPO

Indikátor: Uvedený informační materiál byl vytvořen a zveřejněn na internetových stránkách.“

Není zřejmé, proč má materiál pro soukromé zaměstnavatele vydávat MPO, když tato aktivita spadá do gesce MPSV. Samo MPSV přislíbilo představit sadu bezplatných praktických nástrojů nelegislativního charakteru pro zaměstnavatele na otevřeném trhu práce do konce roku 2027 (viz e-mail vrchní ředitelky PhDr. Kateřiny Štěpánkové ze dne 23. 10. 2025). Navrhuji, aby předkladatel tuto dohodu mezi gestorem a zástupcem veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí respektoval a z MPO učinil nanejvýš spolugestora tohoto úkolu.

Navrhuji proto upravit opatření následovně:

„10.2.3.: Zpracovat a na jednom místě představit sadu bezplatných praktických nástrojů nelegislativního charakteru pro zaměstnavatele na otevřeném trhu práce, kterými dojde ke zvýšení motivace zaměstnavatelů plnit povinný podíl pouze přímým zaměstnáváním lidí s postižením.

Gestor: MPSV

Indikátor: Je zpracována a na jednom místě představena sada bezplatných praktických nástrojů nelegislativního charakteru pro zaměstnavatele na otevřeném trhu práce, kterými dojde ke zvýšení motivace zaměstnavatelů plnit povinný podíl pouze přímým zaměstnáváním lidí s postižením.

Termín: 31. 12. 2027“

Navrhují zařadit toto opatření do navrženého cíle „10.x.x.: Zvýšit podíl zaměstnavatelů na otevřeném trhu práce, kteří plní povinný podíl podle zákona o zaměstnanosti pouze přímým zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, z 23 % na 45 %.“

43. Navrhují doplnit nové opatření:

Gestor (MPSV) se na potřebě restrukturalizace pracovní skupiny dohodl na několika kolech jednání se zástupcem veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí, a to s termínem plnění do 30. 6. 2026. Indikátorem má být příkaz ministra, kterým dojde k restrukturalizaci pracovní skupiny a úpravě jejího zaměření s důrazem na sledování dopadů přijatých legislativních změn, vývoje na otevřeném trhu práce (včetně veřejného sektoru) a v integračních sociálních podnicích, na formulování dalších legislativních a nelegislativních opatření založených na datech. Pracovní skupina se schází nejméně čtyřikrát ročně a zápisy z jednání skupiny jsou veřejné. Opět odkazují na e-mail vrchní ředitelky PhDr. Kateřiny Štěpánkové ze dne 23. 10. 2025.

Navrhují proto doplnit opatření ve znění:

Opatření 10.2.x.: Restrukturalizovat pracovní skupinu MPSV pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Gestor: MPSV

Indikátor 1: Je vydán příkaz ministra, kterým dojde k restrukturalizaci pracovní skupiny a úpravě jejího zaměření s důrazem na sledování dopadů přijatých legislativních změn, vývoje na otevřeném trhu práce (včetně veřejného sektoru) a v integračních sociálních podnicích, na formulování dalších legislativních a nelegislativních opatření založených na datech.

Termín: 30. 6. 2026

Indikátor 2: Pracovní skupina se schází nejméně čtyřikrát ročně a zápisy z jednání skupiny jsou veřejné.

Termín: průběžně“

44. Navrhuji doplnit nová dvě opatření, která spočívají ve sběru a zveřejňování dat v resortu práce a sociálních věcí.

Gestor (MPSV) se na potřebě sběru dat a jejich zveřejnění dohodl na několika kolech jednání se zástupcem veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí, a to s termínem plnění do 31. 12. 2026 a pak průběžně (viz e-mail vrchní ředitelky PhDr. Kateřiny Štěpánkové ze dne 23. 10. 2025). Potřeba sběru dat vyplynula z detailního výzkumu ochránce „Jak Česko plní své povinnosti z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením?“ z roku 2025. Žádám, aby se tato klíčová opatření do návrhu vrátila.

„Opatření 10.2.x.: Rozšířit okruh zveřejňovaných dat o zaměstnávání osob se zdravotním postižením na webové stránce Otevřená data MPSV ve formě čtvrtletních nebo ročních zpráv psaných ve srozumitelném jazyce.

Gestor: MPSV

Indikátor: Rozšíří se okruh dat o zaměstnávání osob se zdravotním postižením dostupných na webové stránce Otevřená data MPSV ve formě čtvrtletních nebo ročních zpráv psaných ve srozumitelném jazyce (zaměstnanost osob se zdravotním postižením ve veřejném a soukromém sektoru, plnění povinného podílu ve veřejném a soukromém sektoru, rozdíl v odměňování lidí s postižením ve srovnání s lidmi bez postižení (tzv. *disability pay gap*) apod.

Termín: 31. 12. 2026 a pak průběžně

Opatření 10.2.x.: Začít sbírat nová data v oblasti pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením.

Gestor: MPSV

Indikátor: Správní úřady začnou sbírat a postupně zveřejní následující data: počet osob s přiznanou invaliditou 1. až 3. stupně a se zdravotním znevýhodněním, pohlaví zaměstnanců zaměstnaných na chráněném trhu práce, výdělky lidí se zdravotním znevýhodněním, délku evidence uchazečů s postižením oproti délce evidence uchazečů bez postižení za určité období.

Termín: 31. 12. 2026 a pak průběžně“

45. Návrh nového opatření:

10.x.x.: Zpracovat analýzu k možnému započítávání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr do povinného podílu podle § 81 zákona o zaměstnanosti.

Navrhuji zařadit toto opatření do navrženého cíle „Zvýšit podíl zaměstnavatelů na otevřeném trhu práce, kteří plní povinný podíl podle zákona o zaměstnanosti pouze přímým zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, z 23 % na 45 %.“

Gestor (MPSV) se na potřebě zpracování a zveřejnění analýzy, která na základě statistických dat a dalších zjištění vyhodnotí příležitosti a rizika související s možností započítávat dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr do povinného podílu

podle § 81 zákona o zaměstnanosti, dohodl na několika kolech jednání se zástupcem veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí, a to s termínem plnění do 30. 6. 2028 (viz e-mail vrchní ředitelky PhDr. Kateřiny Štěpánkové ze dne 23. 10. 2025). Žádám předkladatele, aby tuto dohodu respektoval.

46. Navrhuji doplnit dvě související opatření týkající se přechodu lidí s postižením z chráněného trhu práce na otevřený trh práce:

Gestor (MPSV) se na uvedeném cíli a obou opatřeních dohodl na několika kolech jednání se zástupcem veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí, a to s dvěma termíny plnění: 31. 12. 2026 a 31. 12. 2028 (viz e-mail vrchní ředitelky PhDr. Kateřiny Štěpánkové ze dne 23. 10. 2025). Žádám předkladatele, aby tuto dohodu respektoval.

Opatření 10.x.x.: Předložit soubor legislativních opatření podporující přechod osob se zdravotním postižením z chráněného trhu práce na otevřený trh práce.

Gestor: MPSV

Indikátor: Jsou předloženy návrhy zákonů, které mění zákon o zaměstnanosti a zákon o integračním sociálním podniku a které obsahují opatření umožňující účinnější přechod osob se zdravotním postižením z chráněného trhu práce na otevřený trh práce.

Termín: 31. 12. 2026

Opatření 10.x.x.: Zajistit cílené vzdělávání, profesní přípravu a individualizovanou podporu pro osoby s vyšším pracovním potenciálem pracujících na chráněném trhu práce pro jejich přechod na otevřený trh práce.

Gestor: MPSV

Indikátor: Je zpracována a zveřejněna analýza z projektů OZP II a INSPIRO, která popíše, jak se v letech 2026–2027 dařilo ÚP ČR, poskytovatelům sociální rehabilitace a integračním sociálním podnikům převádět zaměstnance s vyšším pracovním potenciálem z chráněného trhu práce na otevřený trh práce (se zaměřením na cílené vzdělávání, profesní přípravu a individualizovanou podporu).

Termín: 31. 12. 2028“

Navrhuji zařadit toto opatření do nově navrženého cíle „Podpořit osoby se zdravotním postižením pracující na chráněném trhu práce v přechodu na otevřený trh práce tak, aby se podíl osob zaměstnaných na chráněném trhu práce snížil do roku 2030 o 7 %.“

Oblast č. 11: Posuzování zdravotního stavu pro jednotlivé subsystémy sociálního zabezpečení

47. K opatření 11.1.2.: Vyhodnotit opatření přijatá za účelem stabilizace lékařské posudkové služby a zhodnocení jejich přínosnosti ve vztahu k procesu posuzování zdravotního stavu.

Předkladatel navrhuje vyhodnotit opatření přijatá za účelem stabilizace lékařské posudkové služby. Opatření však zůstává omezeno na zpětné zhodnocení dosavadních kroků, aniž by výslovně směřovalo k dalšímu rozvoji posudkové služby. Domnívám se, že samotné konstatování stabilizace nemusí být dostatečné, neboť dostupné kapacity a objem posuzované agendy mohou mít dopad na možnost dlouhodobě zajišťovat náležitou odbornou kvalitu posudků v první instanci. Stabilitu je proto vhodné chápat nejen jako schopnost vydávat posudky v zákonných lhůtách, ale také jako jejich odbornou kvalitu, přezkoumatelnost a udržitelnost celého procesu posuzování zdravotního stavu.

Navrhuji proto, aby předkladatel opatření 11.1.2. doplnil tak, aby vyhodnocení přijatých stabilizačních opatření současně vytvářelo podklad pro navazující kroky ke zkvalitnění posudkové činnosti.

Opatření 11.1.2. by nově znělo:

„Vyhodnotit opatření přijatá za účelem stabilizace lékařské posudkové služby a zhodnotit jejich přínosnost z hlediska kapacit, odborné kvality, přezkoumatelnosti posudků a udržitelnosti procesu posuzování zdravotního stavu a na základě tohoto vyhodnocení navrhnout další opatření ke zkvalitnění posudkové činnosti.“

Současně navrhuji upravit indikátor opatření 11.1.2. tak, aby zněl:

„Je vypracována hodnotící zpráva dosavadních opatření v agendě lékařské posudkové služby, která posoudí jejich přínosnost z hlediska kapacit, odborné kvality a přezkoumatelnosti posudků a obsahuje návrhy dalších opatření ke zkvalitnění posudkové činnosti.“

48. K opatření 11.1.3.: Ověřit, zda se posudková schémata (příspěvek na péči, příspěvek na zvláštní pomůcku, průkaz osoby se zdravotním postižením) správně zaměřují na funkční dopady dlouhodobě nepříznivých zdravotních stavů a zda jsou nastaveny dostatečně efektivní mechanismy posuzování zdravotního stavu. Ověřit využití funkčně orientovaného mechanismu sebehodnotícího posuzování WD FAB (Work Disability Functional Assessment Battery).

Indikátor: Je vypracován analytický materiál hodnotící posudková schémata z hlediska právní úpravy a praxe, včetně případných konkrétních doporučení pro změnu právních předpisů nebo metodiky.

Předkladatel navrhuje ověřit, zda se posudková schémata (příspěvek na péči, příspěvek na zvláštní pomůcku, průkaz osoby se zdravotním postižením) správně zaměřují na funkční dopady dlouhodobě nepříznivých zdravotních stavů a zda jsou nastaveny dostatečně efektivní mechanismy posuzování zdravotního stavu, včetně ověření využití funkčně orientovaného mechanismu sebehodnotícího posuzování WD FAB. Navržený indikátor však opatření pojímá převážně jako obecnou analytickou aktivitu, aniž by bylo zřejmé, jaké konkrétní otázky má analýza zodpovědět a k jakým výstupům má směřovat.

Z poznatků z činnosti veřejného ochránce práv vyplývá, že u jednotlivých posudkových schémat existují dlouhodobé strukturální problémy, které nelze zachytit bez cíleného zaměření analýzy. U příspěvku na péči jde zejména o to, jak se funkční dopady zdravotního stavu promítají do konstrukce stupňů a výše podpory a zda systém dostatečně reflektuje situaci skupin, které bývají v posuzování znevýhodněny (např. lidé s duševním onemocněním či lehkým intelektovým znevýhodněním). U dávek a průkazu osoby se zdravotním postižením podle zákona č. 329/2011 Sb. jde především o otázku, zda současná konstrukce nárokových kritérií umožňuje srovnatelné hodnocení funkčních dopadů zdravotního stavu, identifikaci bariér a cílových skupin lidí s postižením vyloučených ze systému podpory a zajištění rovného přístupu k pomůckám lidem se srovnatelnou mírou omezení soběstačnosti.

Mám proto obavu, že při současném znění indikátoru může být opatření formálně splněno analýzou, která tyto problémy nepojmenuje a nepovede k identifikaci konkrétních bariér ani k formulaci potřebných změn. Souhlasím, že analytický krok může být přiměřeným východiskem, avšak vzhledem k délce plánovaného období je nezbytné již nyní vymezit, že cílem opatření je vytvořit reálný podklad pro úpravu právní úpravy a metodiky.

Navrhuji upravit indikátor opatření 11.1.3. tak, aby výslovně vymezoval obsahové zaměření analýzy a její návaznost na možné změny. **Indikátor by nově zněl:**

„Je vypracován analytický materiál hodnotící posudková schémata z hlediska právní úpravy a praxe, se zaměřením na uplatnění funkčního přístupu, identifikaci bariér a případné vyloučení některých skupin lidí s postižením a sloužící jako podklad pro formulaci konkrétních doporučení k legislativním nebo metodickým změnám.“

Oblast č. 12: Přístup ke kulturnímu dědictví, účast na kulturním životě a sportovních aktivitách

- 49. K opatření 12.3.1.: Podporovat dostupnost a přístupnost volnočasových aktivit a veřejných herních prostor pro děti se zdravotním postižením prostřednictvím úprav fyzického prostředí, vzdělávání personálu a podpory inkluzivních programů v komunitě. (...)**

Gestor: MPSV, MMR

Cíl 12.3. i související opatření 12.3.1. navrhla KVOP v rámci pracovní skupiny k přípravě NP. V původním návrhu bylo mezi gestory zařazeno také MŠMT, a to s ohledem na klíčovou roli škol, školních družin a školských zařízení při zajišťování volnočasových aktivit dětí, včetně dětí se zdravotním postižením.

Vypuštění MŠMT z okruhu gestorů považuji za problematické, neboť bez zapojení tohoto resortu není možné zajistit plnohodnotnou realizaci opatření v oblasti školských zařízení a navazujících volnočasových aktivit.

Navrhuji doplnit mezi gestory opatření 12.3.1. MŠMT.

JUDr. Stanislav Křeček v. r.

Vážený pan
Ing. Andrej Babiš
předseda vlády
Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 128/4
118 00 Praha 1 – Malá Strana

Prostřednictvím elektronické knihovny eKLEP a elektronické adresy
blanka.espinoza@vlada.gov.cz.